

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
ДМШ №1 ім. П. Майбороди

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор ДМШ№1
ім. П. Майбороди

Протокол №1
від 05 вересня 2022р.

_____Є.Дудник
наказ № 26/1- Д
від 05 вересня 2022р.

**Освітня програма з музичного мистецтва
Полтавська дитяча музична школа №1 імені П. Майбороди
Полтавської міської ради
середнього (базового) підрівня
«Музичний інструмент скрипка»**

Полтава
2022

Освітня навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «Музичний інструмент скрипка».

Мета вивчення дисципліни – формування в учнів базових навичок гри на скрипці, розвиток музично-виконавської майстерності, залучення до скрипкового мистецтва, мотивація до самостійного опанування мистецтва та подальшого здобуття мистецької освіти професійного спрямування в системі фахової передвищої освіти або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти.

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент скрипка**» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є *індивідуальний урок*.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів, передбачених типовою навчальною програмою.

Навчальний репертуар з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент скрипка**» формується викладачем самостійно з урахуванням індивідуальних здібностей та рівня розвитку учня та може ускладнюватися залежно від темпу засвоєння учнем/ученицею музичного матеріалу.

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання

Завдання:

розвиток свободи виконавського апарату та координації ігрових рухів;
вивчення гам у дві октави, арпеджіо тризвуків з оберненнями в них,
подвійних нот у I позиції, плавних та відривчастих штрихів (*detashe, legato, martele, staccato, комбіновані штрихи*);

розвиток культури звуковидобування та звуковедення;
вивчення тризвучних і чотиризвучних акордів та техніки їх виконання;
засвоєння перших п'яти позицій, їх поєднання;

формування навичок виконання мелізмів (форшлаги);
розвиток художньо-образного мислення, музичної пам'яті;
формування уявлень про агогіку (*rubato*);

координація виконавських дій з концертмейстером;
вдосконалення навичок читання з листа.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 1. <i>Коригування постановки рук відповідно до фізіологічних особливостей учня.</i></p> <p><i>Опанування інструктивного матеріалу в межах I – V позицій</i></p>	<p>Вивчення мажорних та мінорних гам у межах I – V позицій та арпеджіо тризвуків з оберненнями в них.</p> <p>Основні принципи роботи над виконанням подвійних нот (I позиція).</p> <p>Вдосконалення виконання та вивчення штрихів: <i>detashe, legato, martele, staccato</i>. Комбіновані штрихи (симетричні та асиметричні).</p> <p>Підготовчі вправи для вивчення штрихів <i>spiccato i sautille</i>.</p> <p>Робота над виконанням тризвучних та чотиризвучних акордів.</p> <p>Розвиток артикуляції та рухливості пальців лівої руки. Вдосконалення техніки переходів у позиції.</p>	<p>Дотримується точного співвідношення ритмічних малюнків в одному метрі під час виконання мажорних та мінорних гам та всіх видів арпеджіо в межах I – V позицій.</p> <p>Контролює якість звуку та точну інтонацію під час виконання подвійних нот у I позиції.</p> <p>Якісно виконує штрихи: <i>detashe, legato, martele, staccato</i>, комбіновані штрихи (симетричні та асиметричні) у рухливому темпі та знає їх графічне позначення у нотному тексті.</p> <p>Контролює свободу ігрового апарату під час виконання штрихів <i>spiccato i sautille</i>.</p> <p>Контролює точність інтонації та свободу ігрових рухів під час виконання тризвучних та чотиризвучних акордів.</p> <p>Демонструє активність та чіткість рухів пальців лівої руки під час виконання усіх видів переходів: через відкриту струну, тим самим пальцем, з нижчого на вищий палець, з вищого на нижчий палець.</p>
<p><i>Модуль 2.</i> <i>Художні та структурні особливості музичних творів.</i> <i>Формування навичок виконання</i></p>	<p>Особливості звуковидобування відповідно до характеру твору.</p> <p>Динамічні відтінки (<i>piano, forte, mezzoforte, mezzopiano, crescendo, diminuendo</i>) як засіб музичної виразності.</p>	<p>Демонструє навички звуковидобування відповідно до характеру твору. Використовує різну атаку та силу звуку з відповідним тембровим забарвленням.</p> <p>Використовує основні динамічні відтінки під час виконання музичних творів, рельєфність фразування, враховуючи стилістичні особливості</p>

<p><i>мелізмів.</i></p> <p>Вдосконалення навичок прийому <i>vibrato</i></p>	<p>Форма музичних творів (проста двочастинна, тричастинна, складна тричастинна) та її складові (мотив, речення, період, каданс).</p> <p>Особливості виконання мелізмів (форшлагги). Графічне позначення мелізмів у нотному тексті.</p> <p>Вдосконалення прийому <i>vibrato</i> як засобу музичної виразності.</p> <p>Підготовка до публічного виступу та правила поведінки на сцені.</p>	<p>твору.</p> <p>Визначає з допомогою викладача різні види музичних форм (проста двочастинна, тричастинна, складна тричастинна) на прикладі творів, які вивчає. Знає будову музичного твору, який виконує, та його складові (мотив, речення, період, каданс).</p> <p>Знає графічне позначення в нотному тексті та вміє правильно розшифровувати форшлагги. Демонструє якісне виконання форшлаггів.</p> <p>Контролює керованість і легкість вібраційних рухів, їх частоту та амплітуду під час виконання музичних творів, відповідно до характеру, динаміки, стилістичних особливостей.</p> <p>Знає та дотримується правил поведінки на сцені. Вміє зосереджуватися на виконанні твору.</p>
<p>Модуль 3. Вдосконалення ігрових навичок.</p> <p>Розвиток образного мислення, музичної пам'яті, навички читання з листа</p>	<p>Подальше опанування різноманітних метроритмічних малюнків: пунктирного ритму, комбінованих та асиметричних штрихів з використанням різних частин смичка.</p> <p>Робота над вивченням тріолей та квінтолей, їх графічне позначення в нотному тексті.</p> <p>Фактурні та жанрово-стильові особливості музичних творів. Поєднання технічних та художніх засобів музичної виразності.</p>	<p>Використовує різні частини смичка під час виконання комбінованих та асиметричних штрихів. Відтворює точно пунктирний ритм. Демонструє активність та чіткість рухів пальців лівої руки під час виконання всіх видів штрихів.</p> <p>Розпізнає в нотному тексті та чітко і ритмічно відтворює на інструменті тріолі та квінтолі.</p> <p>Застосовує технічні та художні засоби музичної виразності (якісне звуковидобування, зв'язне звуковедення, різну силу звуку, виразність фразування, точність ритму та штрихів, чітку артикуляцію) під час виконання творів.</p>

	<p>Послідовність вивчення матеріалу під час читання з листа.</p>	<p>Демонструє вміння виконувати твори напам'ять шляхом структурування та деталізації музичного твору. Дотримується основних правил читання з листа (визначення тональності, аплікатури, штрихів, фразування). Вміє прочитати з листа 4 – 5 п'єс, мелодії яких знаходяться в межах вивчених мажорних та мінорних тональностей, I – III позицій.</p>
<p>Модуль 4. Робота над творами великої форми.</p> <p>Засоби виразності в музичних творах. Культура публічного виступу</p>	<p>Твори великої форми (концерт/соната/рондо/варіації) та відмінності їх побудови.</p> <p>Художньо-образні особливості музичних творів та засоби виразності (темброве забарвлення, динаміка, артикуляція, агогіка (<i>rubato</i>)).</p> <p>Робота над творами великої форми та мініатюрами з концертмейстером: метроритмічна, інтонаційна, динамічна, темброва та штрихова ідентичність.</p> <p>Основні правила настроювання інструмента та догляду за ним.</p>	<p>Розуміє особливості побудови твору великої форми (на прикладі твору навчального репертуару). Передає контрастні співвідношення емоційного стану, зокрема пов'язані зі зміною тонального плану. Відтворює художньо-образні особливості музичного твору за допомогою засобів виразності (темброве забарвлення, динаміка, артикуляція). Демонструє агогіку фразування (цезури, агогічні/сміслові наголоси і акценти, <i>rubato</i> як незначне відхилення від основного темпу для досягнення музичної виразності звучання). Виконує музичні твори, дотримуючись стилевих особливостей ритмічних малюнків, кадансів, мелізматики, штрихового оформлення.</p> <p>Досягає відповідного рівня метроритмічної, інтонаційної, динамічної, тембрової та штрихової ідентичності під час гри з концертмейстером. Виконує музичні твори з емоційним забарвленням.</p> <p>Демонструє правильний догляд за інструментом та розуміє, як настроюється скрипка.</p>

	Формування навичок гри перед аудиторією.	Демонструє впевнену гру з власним емоційним наповненням.
--	--	--

Протягом першого року навчання учень/учениця опановує:
 2 – 3 двооктавні мажорні та мінорні гами із комплексом штрихів, арпеджіо тризвуків з оберненнями в них; 8 – 10 вправ та етюдів на різні види техніки; 6 – 8 різнохарактерних п'єс; 1 – 2 твори великої форми (концерт, варіації); 4 – 5 п'єс для читання з листа.

На підсумковому контрольному заході учень/учениця виконує напам'ять частину твору великої форми або 2 різнохарактерні п'єси.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

демонструє свободу виконавського апарату та чітку координацію рухів;
 корегує якість звуковидобування, звуковедення та інтонації під час гри;
 відтворює художньо-образні особливості музичного твору відповідно вивченим та опанованим засобам музичної виразності;

чітко відтворює динамічні відтінки, ритмічні малюнки, штрихи, зазначені в музичному тексті;

демонструє розуміння емоційного змісту музичних творів, що виконує;
 досягає відчуття ансамблю під час гри з концертмейстером;
 розуміє культуру публічного виступу і намагається її демонструвати під час виступів.

Другий рік навчання

Завдання:

розвиток свободи виконавського апарату на основі подальшого вдосконалення виконавської техніки;

коригування постанови рук відповідно до фізіологічних особливостей учня;
 вивчення гам у три октави, арпеджіо тризвуків та домінантсептакорду з оберненнями в них, подвійних нот у I – III позиціях, штрихів (*detashe, legato, martele, staccato, spiccato, sautille*, пунктирний ритм), хроматичних гам;

продовження роботи над розвитком виконавської техніки та формуванням художньо-образного мислення;

удосконалення навичок виконання мелізмів;

вдосконалення культури звуковидобування та звуковедення при зміні позицій на одній струні;

подальший розвиток навичок читання з листа та музикування з концертмейстером, формування сценічної витримки.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 5. <i>Особливості вивчення технічного матеріалу в межах I – VI позицій</i></p>	<p>Вивчення мінорних та мажорних триоктавних гам з переходами в IV, V, VI позиції, арпеджіо тризвуків з оберненнями. Ознайомлення з арпеджіо домінантсептакорду.</p> <p>Вдосконалення штрихової техніки: <i>detashe, legato</i> (до 16 нот на смичок), <i>martele, staccato, spiccato, sautille</i>; комбіновані та асиметричні штрихи. Опанування пунктирного ритму з використанням різних частин смичка.</p> <p>Інтонаційна виразність та активний слуховий контроль.</p> <p>Слуховий контроль за якістю виконання двоголосся при зміні позицій (I – III позиції).</p>	<p>Контролює та виправляє неточну інтонацію, дотримується темпової єдності під час виконання гам, арпеджіо тризвуків з оберненнями, арпеджіо домінантсептакорду. Виконує зміни позицій чотирма способами: через відкриту струну, тим самим пальцем, з нижчого на вищий палець, з вищого на нижчий палець. Знає аплікатуру в IV, V, VI позиціях. Контролює свободу рухів під час вивчення технічного матеріалу.</p> <p>Знає як позначаються штрихи <i>detashe, legato, martele, staccato, spiccato, sautille</i> в нотному тексті та дотримується ритмічної точності та характерності виконання цих штрихів у помірному темпі.</p> <p>Виконує чітко пунктирний ритм у різних частинах смичка.</p> <p>Контролює якість звуку та коригує його за потребою. Демонструє інтонаційну точність, зв'язне звуковедення та чітку артикуляцію пальців лівої руки, як наслідок скоординованості виконавського апарату.</p> <p>Чітко артикулює та аналізує інтервали, що виконує в I – III позиціях.</p>
<p>Модуль 6. <i>Продовження роботи над розвитком техніки та формуванням художньо-образного мислення.</i></p>	<p>Робота над подальшим опануванням технічних прийомів та засобів музичної виразності для створення художнього образу твору.</p>	<p>Застосовує опановані технічні прийоми (стійка інтонація, точність ритму та характерність виконання штрихів, чітка артикуляція, збалансована динаміка) та засоби музичної виразності (зв'язне звуковедення, відповідне темброве забарвлення, виразне фразування, використання</p>

<p>Удосконалення навичок виконання мелізмів</p>	<p>Вдосконалення виконання мелізмів(<i>трель, форшлаг, мордент</i>).</p>	<p>прийому <i>vibrato</i>) залежно від жанрово-стильових особливостей твору.</p> <p>Розрізняє в нотному тексті та правильно відтворює на інструменті мелізми (<i>трель, форшлаг, мордент</i>).</p>
<p>Модуль 7. Розвиток координації рухів та удосконалення штрихової техніки, якісного звуковидобування, інтонаційної точності.</p> <p>Виконання натуральних флажолетів.</p> <p>Розвиток навичок взаємодії з концертмейстером під час вивчення творів</p>	<p>Робота над інструктивним матеріалом у межах I – VI позицій.</p> <p>Виконання хроматичних гам двома способами: ущільненою аплікатурою (чергування пальців) та аплікатурою ковзання (<i>glissando</i>).</p> <p>Вивчення натуральних флажолетів, їх графічне позначення в тексті.</p> <p>Робота над формуванням комунікативних якостей учня, виховання відчуття партнерства під час вивчення музичних творів з концертмейстером.</p>	<p>Перерозподіляє м'язові зусилля під час виконання вправ на різні види техніки. Демонструє ритмічну стабільність, інтонаційну стійкість, належну якість звучання і якісну координацію рухів.</p> <p>Дотримується аплікатурної дисципліни під час виконання хроматичних послідовностей та хроматичних гам двома способами: ущільненою аплікатурою (чергування пальців) та аплікатурою ковзання (<i>glissando</i>).</p> <p>Знає графічне позначення флажолетів та правильно відтворює їх на інструменті.</p> <p>Демонструє уміння слухати концертмейстера та взаємодіяти з ним під час виконання творів.</p>
<p>Модуль 8. Художній образ музичного твору. Інтонаційна виразність. Продовження роботи над розвитком навичок: читання з листа та публічного виступу</p>	<p>Використання засобів музичної виразності для створення художнього образу твору. Інтонаційна виразність та активний слуховий контроль.</p> <p>Робота над якісним звуковеденням під час опанування переходів на одній струні.</p>	<p>Демонструє належну якість звуковедення, виразність фразування, збалансовану динаміку, точність штрихів, вміння слухати та вести мелодичну лінію на основі постійного слухового контролю.</p> <p>Якісно виконує переходи на одній струні, застосовує цю навичку в кантиленних творах. Використовує агогіку залежно від стилістичних особливостей твору.</p>

	<p>Читання з листа нескладних творів.</p> <p>Етапи самостійного настроювання скрипки.</p> <p>Формування емоційного ставлення до художнього змісту музичних творів під час власного виконання.</p>	<p>Вміє прочитати з листа 4 – 5 п'єс, мелодії яких знаходяться в межах вивчених мажорних та мінорних тональностей, I – IV позицій.</p> <p>Знає послідовність настроювання скрипки.</p> <p>Демонструє виконання музичних творів з емоційним забарвленням, передає цілісність звучання, розкриває емоційно-смысловий зміст, закладений композитором.</p>
--	---	--

Протягом другого року навчання учень/учениця опановує: 2 – 3 триоктавні мажорні та мінорні гами із комплексом штрихів, арпеджіо тризвуків з оберненнями та домінантсептакорду, подвійні ноти в I – III позиціях; 6 – 8 етюдів на різні види техніки; 5 – 6 різнохарактерних п'єс; 1 – 2 твори великої форми (концерт, варіації, соната, рондо); 4 – 5 п'єс для читання з листа.

На підсумковому контрольному заході учень/учениця виконує напам'ять частину твору великої форми або 2 різнохарактерні п'єси.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

- демонструє свободу та чітку координацію ігрових рухів обох рук;
- дотримується метроритмічної, аплікатурної та інтонаційної точності під час виконання творів;
- точно відтворює нотний текст, штрихи та динамічні відтінки;
- свідомо застосовує засоби музичної виразності для розкриття художнього змісту твору;
- відображає емоційне наповнення музичного твору;
- демонструє відчуття партнерства у взаємодії з концертмейстером;
- демонструє опановані навички культури сценічної поведінки.

Третій рік навчання

Завдання:

вдосконалення техніки гри на інструменті: подальше вивчення гам у три октави та арпеджіо тризвуків з оберненнями, арпеджіо септакордів, штрихів (*detache* з використанням різних частин смичка, *legato*, *martele*, *staccato*, *spiccato*, *sautille*, комбіновані штрихи, пунктирний ритм); ознайомлення зі штрихом *Bionmi*;

вдосконалення гри подвійних нот;

опанування навичок виконання мелізмів: трелі (короткі, довгі), форшлаги

(довгі, короткі), ознайомлення з різновидами мордентів;
 розвиток музично-образного мислення;
 подальший розвиток навичок читання з листа та навичок взаємодії
 з концертмейстером;
 формування емоційної культури виконання.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 9. Вдосконалення техніки гри на інструменті.</p> <p>Слуховий контроль за інтонацією таякістю звука</p>	<p>Розвиток артикуляції та рухливості пальців лівої руки.</p> <p>Опанування три октавних гам та арпеджіо тризвуків з оберненнями, арпеджіо септакордів різними штриховими варіантами. Виконання мелодичних інтервалів (подвійних нот) – «ламаних» терцій, «ламаних» кварт.</p> <p>Вдосконалення штрихової техніки: <i>detache</i> з використанням різних частин смичка, <i>legato</i>, <i>martele</i>, <i>staccato</i>, <i>spiccato</i>, <i>sautille</i>, комбіновані штрихи, пунктирний ритм. Ознайомлення зі штрихом <i>Biommi</i>.</p> <p>Продовження роботи над хроматичною гамою 2 видами аплікатур – ущільненою (чергування пальців та аплікатурою ковзання (<i>glissando</i>)).</p> <p>Робота над розвитком точної інтонації, активний слуховий контроль за якістю звука.</p>	<p>Демонструє активні, легкі, ритмічні рухи пальців лівої руки в одній позиції і при змініпозицій.</p> <p>Дотримується єдиного метроритму, тримає на контролізміну струн, позицій, якість звука під час виконання мажорних та мінорних гам, тризвуків з оберненнями та арпеджіо септакордів різними штриховими варіантами.</p> <p>Контролює точну інтонацію підчас виконання мелодичних інтервалів (подвійних нот) – «ламаних» терцій, «ламаних» кварт.</p> <p>Демонструє якісне виконання в рухливому темпі штрихів: <i>detache</i> в різних частинах смичка, <i>legato</i>, <i>martele</i>, <i>staccato</i>, <i>spiccato</i>, <i>sautille</i>, комбіновані штрихи, пунктирний ритм.</p> <p>Знає позначення в нотному тексті штриха <i>Viotti</i> та може точно відтворити його на інструменті.</p> <p>Виконує хроматичні гами двома способами: ущільненою аплікатурою (чергування пальців та аплікатурою ковзання (<i>glissando</i>)).</p> <p>Виправляє неточну інтонацію. Контролює точність звуковисотних параметрів інтонування основних ступеней ладу, повторних та увідних тонів, чистих інтервалів ладових зв'язків між звуками.</p> <p>Демонструє якісне звуковедення, зміну позицій, зміну струн на основі постійного слухового контролю.</p>

<p>Модуль 10. Вдосконалення культури звуковидобування та звуковедення.</p> <p>Удосконалення способів виконання мелізматики</p>	<p>Вдосконалення якості звуковидобування та розвиток самостійного слухового контролю при роботі над звуком.</p> <p>Робота над виразністю фразування та веденням мелодичної лінії, визначення динамічної та смислової кульмінації. Удосконалення способів виконання мелізматики: трелі (короткі, довгі), форшлагги (довгі, короткі). Ознайомлення з різновидами мордентів (перекреслені, неперекреслені).</p>	<p>Демонструє культуру звука та звуковидобування, контролює якість звука під час виконання творів.</p> <p>Виконує музичні твори емоційно, демонструє якість звуковедення, виразність фразування, збалансовану динаміку, вмiє слухати та вести мелодичну лінію, відчуває кульмінацію твору.</p> <p>Знає як позначаються в нотному тексті та точно відтворює на інструменті мелізми: трелі (короткі, довгі), форшлагги (довгі, короткі).</p> <p>Виконує різні види мордентів (перекреслені, не перекреслені) у творах, що грає.</p>
<p>Модуль 11. Робота над якісною координацією ігрових рухів.</p> <p>Розвиток навичок читання з листа та музикування з концертмейстером</p>	<p>Вдосконалення якісної координації ігрових рухів.</p> <p>Ритмічна, інтонаційна та темпова стійкість.</p> <p>Вдосконалення техніки гри подвійними нотами: терціями, секстами, октавами.</p> <p>Якісне виконання тризвучних і чотиризвучних акордів.</p> <p>Виконання натуральних флажолетів.</p> <p>Розвиток вміння швидкого засвоєння незнайомого нотного тексту.</p>	<p>Дотримується чіткого метроритму та артикуляції, темпової, інтонаційної та апікатурної дисципліни під час виконання нотного тексту різними тривалостями, різними ритмічними групами з використанням особливих видів ритмічного поділу, непарних ритмічних групувань: тріолей, квінтолей, септолей тощо.</p> <p>Контролює якість звука та точну інтонацію під час виконання подвійних нот (терції, сексти, октави).</p> <p>Демонструє якісне виконання тризвучних і чотиризвучних акордів.</p> <p>Контролює м'язове зусилля лівої руки під час виконання натуральних флажолетів.</p> <p>Читає з листа твори з відповідним рівнем складності, дотримуючись основних правил читання нот з листа (визначення тональності, апікатури, штрихів, фразування).</p>

	<p>Подальша робота над розвитком навичок музикування з концертмейстером під час виконання музичних творів.</p>	<p>Застосовує навички слухового контролю для узгодження метроритмічної, динамічної, тембрової, інтонаційної та штрихової рівноваги під час гри з концертмейстером.</p>
<p>Модуль 12. Розвиток художньо-образного мислення.</p> <p>Підготовка до публічного виступу</p>	<p>Робота над розкриттям художньо-образного змісту із застосуванням засобів музичної виразності.</p> <p>Ознайомлення з різними видами прийому <i>vibrato</i> (пальцеве/кистьове/змішане).</p> <p>Розвиток навичок якісного догляду за інструментом та самостійного настроювання скрипки.</p> <p>Опанування навичок емоційної культури виконання в підготовці до публічного виступу.</p>	<p>Відтворює характер та художній образ музичного твору за допомогою засобів музичної виразності (належна якість звуковедення, виразність фразування, збалансована динаміка, точність штрихів, вміння слухати та вести мелодичну лінію).</p> <p>Використовує опановані види прийому <i>vibrato</i> з різноманітною частотою амплітудою вібраційних коливань. Застосовує вібраційні прийоми, відповідно до характеру та стилю твору.</p> <p>Демонструє акуратність у догляді за інструментом та бажання настроювати скрипку під наглядом викладача.</p> <p>Демонструє власне емоційне ставлення до музичних творів. Концентрується та контролює свій емоційний стан під час виступу. Володіє навичками цілісного виконання вивчених творів.</p>

Протягом третього року учень/учениця опановує: 2 – 3 триоктавні мажорні та мінорні гами із комплексом штрихів, арпеджіо тризвуків, арпеджіо септакордів, подвійні ноти (терції, сексти, октави); 1 – 2 хроматичні гами; 5 – 6 етюдів на різні види техніки; 5 – 6 різнохарактерних п'єс; 1 – 2 твори великої форми; 4 – 5 п'єс для читання з листа.

На підсумковому контрольному заході учень/учениця виконує напам'ять частину твору великої форми або 2 різнохарактерні п'єси.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

демонструє позитивну динаміку у формуванні якісного виконавського

апарату, свободи та координації ігрових рухів;

застосовує вивчені прийоми гри та їх різновиди відповідно до характеру, динаміки та фактури твору;

емоційно-переконливо виконує вивчені музичні твори;

володіє початковими навичками інтерпретації та цілісного виконання вивчених творів;

відтворює характер та художній образ музичного твору за допомогою опанованих засобів музичної виразності;

застосовує навички слухового контролю для узгодження метроритмічної, динамічної, тембрової, інтонаційної та штрихової рівноваги під час гри з концертмейстером;

дотримується правил сценічної поведінки під час публічного виступу.

Четвертий рік навчання

Завдання:

подальший розвиток свободи виконавського апарату та координації рухів; подальше вивчення гам у три октави та арпеджію тризвуків з оберненнями в них, арпеджію септакордів різними ритмічними групами та різними інтервалами (подвійними нотами) – терціями, секстами та октавами, хроматичних гам двома способами;

оволодіння специфічними способами звуковидобування: натуральні та штучні флажолети, піцкато лівою рукою, гра під сурдину, *sul tasto*, *sul ponticello*;

удосконалення виконання мелізмів: трелі, форшлаги, морденти, ознайомлення з групето;

свідоме користування комплексом артикуляційних прийомів та читання позначень сили звуку в нотному тексті;

удосконалення навичок читання з листа, гри з концертмейстером та культури публічного виступу.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
Модуль 13. Розвиток свободи ігрових рухів. Аплікатурні особливості виконання мелізмів	Мажорні та мінорні гамив три октави та арпеджію тризвуків з оберненнями в них, арпеджію септакордів різними ритмічними групами та різними інтервалами (подвійними нотами) – терціями, секстами та октавами. Подальший розвиток штрихової техніки: <i>detache</i> різними	Використовує опановані навички та дотримується метроритмічної, інтонаційної та аплікатурної дисципліни під час виконання мажорних та мінорних гаму три октави та арпеджію тризвуків з оберненнями у них, арпеджію септакордів різними ритмічними групами та різними інтервалами (подвійними нотами) –терціями, секстами та октавами. Демонструє позитивну динаміку в оволодінні прийомами виконання штрихів: <i>detache</i> різними частинами

	<p>частинами смичка, <i>legato, martele, staccato, spiccato, sautille</i>, пунктирний ритм, штрих <i>Biommi</i>, комбіновані штрихи.</p> <p>Вивчення хроматичних гам двома способами.</p> <p>Аплікатурні особливості виконання мелізмів: трелі (довгі, короткі), форшлаги (довгі, короткі), різні види мордентів (перекреслені, неперекреслені). Ознайомлення з мелізмом групето.</p>	<p>смичка, <i>legato, martele, staccato, spiccato, sautille</i>, пунктирний ритм, штрих <i>Biommi</i>, комбіновані штрихи на основі постійного слухового контролю.</p> <p>Демонструє рівність звуковедення під час виконання хроматичних гам двома способами виконання – прийомом <i>glissando</i> та визначеною аплікатурою.</p> <p>Знає різновидності мелізмів, їх назви та їх умовне позначення. Розпізнає в нотному тексті їх графічне зображення та дотримується метроритмічної та аплікатурної дисципліни під час виконання мелізмів: трелі (довгі, короткі), форшлаги (довгі, короткі), різні види мордентів (перекреслені, неперекреслені), групето.</p>
<p>Модуль 14. Удосконалення та розширення складових музичної виразності. Розвиток навичок самостійного розбору творів та читання з листа</p>	<p>Розвиток навичок нюансування та фразування під час виконання музичних творів (відповідно до стилю та характеру твору).</p> <p>Роль слухового контролю під час виконання прийому <i>vibrato</i>.</p> <p>Подальший розвиток навичок самостійного розбору творів та читання з листа.</p>	<p>Демонструє свідоме читання позначень сили звука в нотному тексті. Вміє грамотно та виразно побудувати музичну фразу, вести мелодичну лінію з урахуванням стилю, характеру та художнього образного змісту творів, що виконуються.</p> <p>Контролює свободу виконання прийому <i>vibrato</i> на основі постійного слухового контролю.</p> <p>Самостійно розбирає твори відповідної складності, дотримуючись аплікатурної, штрихової та ритмічної дисципліни.</p>
<p>Модуль 15. Розвиток свободи виконавського апарату та якісної координації ігрових рухів</p>	<p>Розвиток координації обох рук під час вивчення мажорних та мінорних гам у три октави та арпеджіо тризвуків з оберненнями в них, арпеджіо септакордів різними ритмічними групами, комплексом штрихів та різними інтервалами (подвійними нотами) – терціями,</p>	<p>Дотримується інтонаційної, аплікатурної дисципліни та точного співвідношення ритмічних малюнків у одному метрі під час виконання мажорних та мінорних гам в три октави та арпеджіо тризвуків з оберненнями в них, арпеджіо септакордів різними ритмічними групами, комплексом штрихів та різними інтервалами (подвійними нотами) – терціями, секстами та октавами в більш швидкому темпі.</p>

	<p>секстами та октавами.</p> <p>Оволодіння специфічними способами звуковидобування на скрипці: натуральні та штучні флажолети, піцкато лівою рукою, гра під сурдину, гра <i>sul tasto</i>, <i>sul ponticello</i>.</p>	<p>Знає як позначаються в нотному тексті: натуральні та штучні флажолети, піцкато лівою рукою, гра під сурдину, гра <i>sul tasto</i>, <i>sul ponticello</i>. Демонструє навички якісного виконання цих специфічних способів звуковидобування з відповідним тембровим забарвленням.</p>
<p>Модуль 16. Розвиток виконавських навичок у роботі над художніми творами</p>	<p>Робота над особливостями виконання художніх творів.</p> <p>Розвиток вміння користуватися комплексом набутих навичок: якісного звуковидобування, штрихів, артикуляційних прийомів, прийому <i>vibrato</i>, динаміки та фразування.</p> <p>Розвиток емоційного наповнення музичних творів.</p> <p>Розвиток вміння самостійно настроювати скрипку.</p> <p>Підготовка до публічного виступу.</p>	<p>Демонструє належну якість звуковидобування, точність штрихів та артикуляційних прийомів, виразність прийому <i>vibrato</i> та фразування, збалансований динамічний план.</p> <p>Застосовує опановані засоби музичної виразності для розкриття художніх образів у творі.</p> <p>Емоційно виконує музичні твори, демонструючи розкриття образної складової та ступінь занурення в процес виконання.</p> <p>Дотримується правил настроювання скрипки.</p> <p>Взаємодіє з концертмейстером під час виконання музичних творів. Знає та дотримується правил сценічної поведінки.</p>

Протягом четвертого навчального року учень/учениця опанує: 2 – 3 триоктавні мажорні й мінорні гами із комплексом штрихів, арпеджіо тризвуків з оберненнями в них, арпеджіо септакордів, подвійні ноти (терції, сексти, октави); 1 – 2 хроматичні гами; 5 – 6 етюдів на різні види техніки; 5 – 6 різнохарактерних п'єс; 1 – 2 твори великої форми; декілька п'єс для читання з листа.

На підсумковому контрольному заході учень/учениця виконує напам'ять частину твору великої форми або 2 різнохарактерні п'єси.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

демонструє вільний виконавський апарат та координацію рухів рук;
контролює якість звуковидобування;

вільно використовує опановані навички гри та дотримується належної

метроритмічної, інтонаційної та аплікатурної точності під час виконання творів;
 застосовує артикуляційні прийоми та збалансований динамічний план;
 розкриває художні образи музичних творів, що виконуються;
 вільно демонструє навички взаємодії під час виконання музичного твору з концертмейстером;
 демонструє сценічну витримку та концентрує увагу під час публічного виступу.

П'ятий рік навчання

Завдання:

удосконалення набутих навичок гри;
 подальша робота над різними видами техніки;
 вміння користуватися комплексом артикуляційних прийомів;
 використання динаміки як засобу виразності;
 творче музикування згідно з інтересами учня/учениці;
 підготовка програми підсумкового іспиту.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 17. Удосконалення навичок гри</p>	<p>Удосконалення виконання мажорних та мінорних триоктавних гам та арпеджіо тризвуківі септакордів з оберненнями. Подвійні ноти: терції, сексти, октави.</p> <p>Розвиток та вдосконалення штрихової техніки, розвиток фінгерштрихів, <i>detache</i> різними частинами смичка, <i>legato, martele, staccato, spiccato, sautille</i>, пунктирні штрихи, штрих <i>Biommi</i>.</p> <p>Вдосконалення техніки зміни позицій, різних видів</p>	<p>Дотримується аплікатурної та метроритмічної дисципліни під час виконання мажорних та мінорних триоктавних гам та арпеджіо тризвуківі септакордів з оберненнями. Грає різними ритмічними та штриховими варіантами. Виконує подвійні ноти: терції, сексти, октави в помірному темпі, дотримуючись аплікатурної дисципліни та слухового контролю.</p> <p>Якісно виконує в різних частинах смичка штрихи: <i>detache, martele, staccato, spiccato, sautille</i>, пунктирні штрихи, штрих <i>Biommi</i>. Володіє фінгерштрихами в поєднанні штрихів, <i>legato</i>. Всі штрихи виконує з ритмічною дисципліною на основі постійного слухового контролю.</p> <p>Демонструє якісне володіння технікою зміни позицій, стійку інтонацією якісне звучання.</p>

	<p>переходів: через відкриту струну, тим самим пальцем, з нижчого на вищий палець, з вищого на нижчий палець; довгі та короткі переходи.</p> <p>Подальше опанування двох видів аплікатур під час виконання хроматичних гам 2 способами на кожній окремій струні і на всіх струнах.</p> <p>Вдосконалення виконання мелізмів: трелі – довгі, короткі; форшлаги – довгі (неперекреслені), короткі (перекреслені); морденти – довгі, короткі; групето</p>	<p>Свідомо і правильно виконує всі види переходів: через відкриту струну, тим самим пальцем, з нижчого на вищий палець, з вищого на нижчий палець. Демонструє активність та чіткість рухів пальців лівої руки під час виконання довгих і коротких переходів (робить їх впевнено, із стійкою інтонацією). Дотримується правил зміни позицій на основі постійного слухового контролю.</p> <p>Демонструє чітку аплікатурну та інтонаційну дисципліну при виконанні хроматичних гам окремо на кожній з чотирьох струн і на всіх струнах двома видами аплікатур – ущільненою (чергування пальців) і аплікатурою ковзання (<i>glissando</i>).</p> <p>Визначає різновиди мелізмів, їх позначення в нотному тексті і вірно виконує їх, відповідно до стилю і змісту музичного твору.</p>
<p>Модуль 18. <i>Особливості художнього виконання музичних творів</i></p>	<p>Засоби музичної виразності для розкриття змісту художнього твору.</p> <p>Розвиток і вдосконалення навичок використання і виконання динамічних відтінків.</p> <p>Робота над фразуванням у музичних творах різних за жанром, стилем і характером.</p> <p>Вдосконалення володіння прийомом <i>vibrato</i>.</p>	<p>Використовує опановані засоби музичної виразності під час виконання музичного твору (звуківедення, поєднання штрихів, відтворення динамічних відтінків, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, рельєфність фразування, використання прийому <i>vibrato</i>).</p> <p>Користується свідомо швидкістю, вагою, розподілом смичка під час виконання динамічних відтінків.</p> <p>Демонструє вміння самостійно визначати наявність цезур і кульмінацій. Виразно інтонує і веде мелодичну лінію, враховує жанр, стиль, характер і образний зміст музичного твору, що виконується.</p> <p>Свідомо застосовує прийом <i>vibrato</i> відповідно до жанру,</p>

	<p>Розвиток навичок аналізу музичної форми.</p> <p>Розвиток навичок самостійного розбору творів, що вивчаються та читання з листа етюдів, легких п'єс.</p>	<p>стилю і характеру музичних творів, які виконує.</p> <p>Визначає з допомогою викладача на прикладі творів, які вивчаються, різні види елементів музичного матеріалу (мотив, фраза, речення, період) та музичних форм (двочастинна/тричастинна репризою/сонатна/рондо/рондо-соната).</p> <p>Розбирає самостійно твір, що вивчає. Дотримується аплікатурної та штрихової дисципліни та стильових особливостей під час виконання. Виконує з листа етюд/легких п'єс з чітким дотриманням метроритму, інтонації, окремих стильових і музичних моментів.</p>
<p>Модуль 19. Розвиток виконавського апарату та якісної координації рухів.</p> <p>Специфічні засоби звуковидобування на скрипці</p>	<p>Розвиток слухового контролю під час виконання мажорних і мінорних гам у три октави. Гами ломаними терціями, квартами, хроматичні двома видами аплікатури: ущільненою (чергування пальців) і аплікатурою ковзання (<i>glissando</i>). Гами на одній струні. Тризвуки і септакорди з оберненнями. Подвійні ноти: терції, сексти, октави.</p> <p>Удосконалення користування комплексом артикуляційних навичок відповідно до жанру, стилю, характеру музичного твору. Робота над атакою звуку (швидка, повільна, м'яка, гостра, активна,</p>	<p>Контролює якість звука, інтонації, зміну смичка, поєднання струн, якість переходів у позицію під час виконання мажорних і мінорних гам у три октави різних ритмічних і штрихових варіантах, гам ломаними терціями, квартами і хроматичних гам двома видами аплікатур – ущільненою (чергування пальців) і аплікатурою ковзання (<i>glissando</i>), гам на одній струні, тризвуків і септакордів з оберненнями. Дотримується слухового і аплікатурного контролю під час гри подвійних нот: терцій, секст та октав. Демонструє навички розподілу смичка, свідоме користування його швидкістю і пружністю.</p> <p>Застосовує навички і розуміння використання різної атаки звуку відповідно до жанру, стилю, характеру музичного твору. Користується навичкою філірування звуку на окремих нотах у мотивах, закінченнях фраз, речень.</p>

	<p>розспівана тощо). Філірування звука окремих нот, у мотивах, закінчень фраз, речень.</p> <p>Вдосконалення зміни струн за допомогою кисті, пальців.</p> <p>Робота над опануванням фінгерштриха в комбінованих штрихах при зміні струн.</p> <p>Вдосконалення гри акордів: розкладені, одночасно взяті 3-4-звучні акорди.</p> <p>Робота над вивченням флажолетів (натуральні, штучні-квартові,квінтові). Різні види піцикато: правою і лівою рукою та гра на грифі і біля підставки.</p>	<p>Володіє зміною струн у різних темпах і комбінаціях за допомогою кисті, пальців.</p> <p>Користується фінгерштрихом при зміні струн.</p> <p>Демонструє якісну гру 3-4-звучних акордів, тримаючи на контролі інтонацію, якість звуку і фізичні відчуття рук. Свідомо користується різною технікою гри акордів відповідно до жанру, стилю, змісту музичного твору.</p> <p>Застосовує техніку гри флажолетів. Демонструє якісну гру флажолетами (натуральні, штучні-квартові, квінтові). Застосовує навички гри різними видами піцикато правою і лівою рукою та гри на грифі і біля підставки під час виконання музичних творів різного жанру і стилю, використовуючи різну силу звуку та відповідне темброве забарвлення.</p>
<p>Модуль 20. Робота над художніми творами різних стилів.</p> <p>Підготовка до підсумкового іспиту</p>	<p>Розвиток вміння користуватися комплексом набутих навичок: якісного звуковидобування, техніки штрихів, подвійних нот, вміння користуватися прийомом <i>vibrato</i>, динамікою у виконанні художніх творів різного стилю.</p>	<p>Демонструє під час виконання вивчених музичних творів належну якість звуковидобування, техніку штрихів, подвійних нот, правильні артикуляційні навички, точне виконання динамічних відтінків. Вміє користуватися прийомом <i>vibrato</i> з різноманітною частотою і амплітудою вібраційних коливань. Музично і виразно розкриває художній зміст творів, що виконуються.</p>

	<p>Виховання культури гри з концертмейстером як засіб розвитку музичного слуху.</p> <p>Вдосконалення навички самостійного настроювання інструмента.</p> <p>Робота над розвитком артистизму і сценічної витримки.</p>	<p>Вміє розподіляти увагу та слухати концертмейстера.</p> <p>Володіє навичками узгодження динамічної рівноваги голосів, інтонації, штрихів, кульмінацій, драматургічних особливостей твору.</p> <p>Вміє самостійно настроювати інструмент.</p> <p>Готується і налаштовується на виступ. Демонструє опановані навички сценічної витримки та творчого втілення сценічного образу.</p>
--	--	---

Протягом п'ятого навчального року учень (учениця) опанує: 2 – 3 триоктавні мажорні та мінорні гами із комплексом штрихів, арпеджіо (обернення тризвуків, септакордів), подвійні ноти (терції, сексти, октави); гами ломаними терціями, квартами, хроматичні; 5 – 6 етюдів (з них бажано 1 – 2 каприси); 1 – 2 твори великої форми; 5 – 6 різнохарактерних п'єс; читання з листа – декілька п'єс, етюдів.

Завдання підсумкового контролю: виконує напам'ять 1 триоктавну гаму із комплексом штрихів, арпеджіо тризвуків та септакордів у ній, подвійні ноти (терції, сексти, октави); 1 етюд або каприс; частину твору великої форми; 1 – 2 різнохарактерні п'єси (одна з них бажано українського композитора).

Під час виконання програми **підсумкового іспиту** учень/учениця: демонструє вільний виконавський апарат, чітку координацію рук та свободу ігрових рухів;

демонструє якісне виконання інструктивного матеріалу;

застосовує комплекс артикуляційних навичок та опанованих засобів музичної виразності відповідно до жанру, стилю, характеру музичного твору;

здійснює контроль над якістю звука, інтонацією, метроритмом, динамікою, фразуванням;

демонструє виконання музичних творів наповнено, емоційно, відповідно стилю; вміє самостійно настроювати скрипку;

демонструє навички творчої взаємодії з концертмейстером під час виконання музичних творів;

демонструє артистизм, виконавську культуру та сценічну витримку під час публічного виступу.